

Företagare kan jobba och lyfta pension samtidigt

Ta ut en del av pensionen redan vid 61, men fortsatt att jobba så mycket du vill. Det blir möjligt för Finlands företagare i och med pensionsreformen som trädde i kraft vid årsskiftet, avsedd att sporra längre karriärer.

SÖREN VIKTORSSON TEXT & FOTO

× Fram tills nu har reglerna varit stelbenta vad gäller att som företagare ta ut förtida pension. Det har visserligen gått att ansöka om deltidspension från 61 års ålder.

”Men det har enbart varit möjligt för företagare att minska arbetet till 50 procent i deltidspensionen och deltidspensionens belopp har baserats på de senaste inkomsterna. Om företagaren sedan velat öka arbetsmängden har det medfört att deltidspensionen avbrutits”, förklarar Linda Mattsson, försäkringskontaktchef på Veritas Pensionsförsäkring i Åbo.

Från och med årsskiftet upphörde deltidspensionen och ersattes av så kallad partiell förtida ålderspension. Lägsta ålder är fortfarande 61 år och rent praktiskt börjar de första utbetalningarna nu i februari.

Nytt är att man som företagare kan välja mellan att ta ut antingen 25 eller 50 procent i förtida pension. Men nu räknas beloppet inte längre på de senaste inkomsterna, utan pensionsförsäkringsbolaget ser i stället till den sammanlagda pensionstillväxt en person infortjänat under hela sin arbetskarriär.

Enligt smak och tycke. En stor och viktig förändring med det nya systemet är att en företagare kan börja ta ut förtida pension, men ändå fortsätta jobba precis hur mycket han eller hon vill.

”Det ger en helt annan flexibilitet och vi har märkt på våra pensionsinfotillfällen att företagare är intresserade av den partiella

FLEXIBLARE. Veritas försäkringskontaktchefer Linda Mattsson (t.v.) och Jaana Lehtiköinen säger att många företagare är intresserade av den nya partiella förtida ålderspensionen.

deltidspensionen”, berättar försäkringskontaktchef Jaana Lehtiköinen.

Det regelverk som ligger till grund för företagares pension i Finland kallas FöPL. Principen är att företagaren själv beräknar värdet på sin egen arbetsinkomst, så att den motsvarar minst den summa som en utomstående arbetstagar skulle få för samma jobb.

Utifrån den uppskattningen, som meddelas pensionsförsäkringsbolaget, sätts sedan en FöPL-avgift.

”Eftersom avgiften fullt ut är avdragsgill i skattedeklarationen och dessutom ligger till grund inte bara för den framtida pensionen utan även för en rad sociala förmåner, är det viktigt att ligga på rätt nivå”, påpekar Mattsson.

År 2017 är företagarens FöPL-avgift 24,10 procent av uppgiven FöPL-inkomst (för 53–62-åriga företagare 25,60 procent).

De nya reglerna gör alltså att man som företagare redan vid 61 års ålder kan börja

plocka ut en del av pensionen, utan att därmed förbinda sig att gå ned i arbetstid.

Kruxet. Naturligtvis har dessa fördelar en prislapp och den kallas förtidsminskning. För varje månad man i förtid tar ut pension, minskas det slutliga pensionsbeloppet med 0,4 procent eller på årsbasis 4,8 procent.

Vi tar som exempel en företagare född 1958, vars lägsta pensionsålder – efter pensionsreformen – är 64 år. Man räknar då först fram den så kallade baspensionen. Det är den totala pensionstillväxten fram till föregående års slut. Har företagaren under sin arbetskarriär även haft pensionsgrundande inkomster som anställd så räknas dessa in.

En baspension om exempelvis 1 700 euro ger 425 euro i månaden om företagaren ifråga väljer att börja ta ut en fjärdedel. Gör han eller hon det redan från 61 års ålder 'kostar' det i vårt exempel 36 månader x 0,4 procent, det vill säga att förtidsminskningen blir 61 euro.

→ PARTIELL FÖRTIDA ÅLDERSPENSION

- Kan tas ut från 61 års ålder, antingen 25 eller 50 procent av intjänad pension.
- För varje månad med förtida uttag minskar slutliga pensionen med 0,4 procent. Den som fortsätter jobba efter lägsta lagstadgade pensionsålder samlar sedan i stället på sig 0,4 procent i ökad pension per månad.

→ ARBETSPENSIOFÖRSÄKRING FÖR FÖRETAGARE

- År 2015 var antalet FöPL-försäkrade i Finland sammanlagt 205 121, varav 136 675 män och 68 446 kvinnor.
- Företagarnas genomsnittliga fastställda FöPL-arbetsinkomst var 23 132 euro. Bland män var den 24 173 euro, bland kvinnor 21 054 euro.

Källa: Pensionskyddscentralen.

Från summan dras även vad som kallas livslängskoefficient. Slutsumman, före skatt, blir i detta fall 348 euro.

Jobba längre. Ett mål med pensionsreformen är att fler finländare ska orka jobba längre (2015 var den reella pensionsåldern 61,1 år). Tar man ut partiell förtida pension och drar ner på arbetstimmarna, finns möjlighet att justera ner sin FöPL-avgift och därmed minska kostnaderna för verksamheten.

Vad händer då om en företagare vill fortsätta att jobba efter sin lägsta pensionsålder? Jo, då inträder det som kallas uppskovsförhöjning på den baspension som återstår. För varje extra arbetad månad utgår 0,4 procent per månad eller 4,8 procent på ett år.

Det här gäller alla företagare, men för den som tagit ut partiell förtida ålderspension kan det vara bra att veta att man på detta sätt kan 'kompensera' sig vad gäller slutlig pension. ■

TID FÖR BARNBARN OCH RESOR.

Restaurangföretagaren Marja Vaiste i Åbo trappar ner på arbetstakten i februari.

Hon väljer ett flexibla yrkesliv

Uppemot tolv arbetstimmar, sju dagar i veckan, är inget ovanligt för företagaren Marja Vaiste. Med hjälp av de nya pensionsbestämmelserna hoppas hon nu kunna slå av en smula på takten.

SÖREN VIKTORSSON TEXT & FOTO

Vi träffas på Kafé Helmi i Åbo, som Marja Vaiste arrenderar sedan årsskiftet.

"Jag har ingen företagarbakgrund utan jobbade först i 14 år med marknadsföring och kommunikation på Raisio. Men så startade jag 1996 en egen PR-byrå med som mest två anställda", berättar hon över en rykande kopp kaffe.

Ett par år senare blev Vaiste erbjuden att starta upp en butik för närproducerad mat intill en herrgård i Tuorla, S:t Karins. När ägarna 2005 drog sig tillbaka fick hon även erbjudande att arrendera ett gästhus i samma område.

"Sedan 2011 arrenderar jag lunchrestaurangen Kaarinan tähti i S:t Karins. Så det kan bli arbetspass på mellan 10 och 12 timmar alla veckodagar", konstaterar hon.

Tuorlan majatalo Ab är bolaget verksamheten drivs genom och Marja Vaiste har ett tiotal fast anställda medarbetare.

"När det är högsäsong mer än fördubblas antalet och jag står ju då så klart för allas för-

säkringar och pensionsavgifter", förklarar hon.

Regleringen tär. Som företagare har hon en lagstadgad FöPL-arbetspensionsförsäkring (se artikel invid) och den har hon under goda år satt in ganska stora belopp på.

"Inför pensionsreformen har ju även jag fått material hem, men inte hunnit läsa. Så jag gick på Veritas informationsafton i november och fick då höra talas om partiell förtida ålderspension."

Faktum är att Vaiste då redan hunnit ansöka om deltidspension, enligt de gamla reglerna.

"Men den ansökan tog jag tillbaka. Det nya systemet verkar mycket flexibla. Till en början tar jag ut 25 procent i förtida pension, med start i februari."

Även om hon är i prima fysisk form, så sliter företagandet på kropp och själ.

"Det är en väldigt reglerad bransch för sådana som jag. Du kan sälja korv från ett gatukök utan större problem, medan jag måste vara noga med att golvrengöringsmedlet står i rätt skåp vid en hälsoinspektion..."

När Vaiste nu snart förhoppningsvis får lite mer fritid, vet hon exakt vad hon ska göra.

"Som företagare hade jag inte all den tid jag velat för mina egna barn. Nu hoppas jag att kunna få det för mina tre barnbarn. Och så vill jag resa. Sverige är mitt favoritland och på den lilla fritid jag i dag har njuter jag gärna av svenskspråkiga deckare!" ■